

KABLÁR JÁNOS

**PÉCS MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK BŰNMEGELŐZÉSI
PROGRAMJA ÉS TEVÉKENYSÉGE AZ EMBERKERESKEDELEM
MEGAKADÁLYOZÁSÁRA**

Napjainkra az emberek biztonságérzetének javítása mind a helyi, mind az országos politika számára kiemelt kérdéssé vált. A terrorizmus és a bűnözés nemzetközi terjedésével, az egyre gyakoribbá váltó katasztrófák következményeinek leküzdésével, a köz- és környezetbiztonságot érintő események számának folyamatos növekedésével minden országnak és minden településnek szembe kell nézni. Ezen kihívások kezelése egyre bonyolultabbá válik, és folyamatosan növekszik a ráfordítások mértéke is.

1. Közbiztonság

A közbiztonság közügy, az életminőség primer összetevője. Az egyes állampolgár közérzetére csakúgy, mint az összlakosság hangulatára jelentős hatással van. Ahol kellő mértékű a biztonság, ott a materiális életkörülmények is jobbak és nagyobb a tőkebefektetési kedv. A probléma összetársadalmi, így a megoldásnak is összetársadalmi kell lennie. Valamennyiünk jól felfogott érdeke, hogy Pécs városában kielégítő legyen a közbiztonság és hogy tegyünk is ennek érdekében. E célok jegyében készült el 2004. év tavaszán Pécs MJ Város Önkormányzatának közbiztonsági és bűnmegelőzési koncepciója, melyet a közgyűlés egyhangúan fogadott el, s ennek nyomán 2005. januárjában egy középtávra szóló cselekvési program készült, amely konkrét feladatokat határoz meg a közbiztonság, a bűnmegelőzési tevékenység javítására.

Konferenciánk fő témája: „A közigazgatási szervek, önkormányzatok és a civil szervezetek együttműködésének lehetőségei az emberkereskedelem áldozatává válásának megelőzésében” természetesen nem teszi lehetővé, hogy Pécs város közbiztonsági koncepcióját részleteiben is tárgyaljuk, arra azonban vállalkozhatunk, hogy megvizsgáljuk, mit is tett az önkormányzat a koncepció elfogadását követő időszakban a helyzet javítása érdekében.

Régi mondás, van is benne igazság, „ha egy ügyben nem tudod mit tegyél, hozz létre egy bizottságot”. Esetünkben ez nem ilyen módon történt, hiszen az önkormányzat munkabizottsága (Jogi-, Ügyrendi-, Igazgatási- és Közbiztonsági Bizottság) mellett, annak közvetlen irányításával létrehozott Közbiztonsági és Bűnmegelőzési Tanács (KBT) tagjainak szakértelme volt a garancia arra, hogy valódi tartalommal működik ez a szerv. (Városi rendőrkapitány, városi vezető

ügyész, a városüzemeltetési képviselője, a civil szféra reprezentánsa, a Pécsi Ifjúsági Kerekasztal delegáltja, a Polgárőr Szervezetek egy képviselője, a Közterület Felügyelet vezetője.)

A közgyűlés a képviselők közül közbiztonsági tanácsnokot választott, akinek feladatai között szerepel az integrált biztonságkezelés követelményeinek érvényesítése az önkormányzat minden tevékenységében. Az elfogadott cselekvési program anyagi eszközöket is rendelt KBT munkájához. A városi költségvetés ismert helyzete sajnos ezeket az eszközöket is negatívan érintette.

A koncepció, mint egyik legfontosabb feladatot, a szemléletváltást tűzte ki célul: mindenképpen tudatosítani kell, hogy a közbiztonság nem rendőrségi, de még csak nem is állami monopólium. A cselekvési program elfogadása óta a polgármesteri hivatal apparátusában dolgozók, a képviselők és tisztségviselők részvételével évente elméleti és módszertani tréningeket szerveznek a közösségi biztonságkezeléssel kapcsolatban. Ezzel összefüggésben áttekintésre kerültek a helyi önkormányzati rendeletek, melyre felelnek meg a koncepcióban foglaltaknak.

A közgyűlés a városi kitüntetésekéről szóló rendelet kiegészítéseként elfogadta a „Közbiztonsági Díj” adományozásának lehetőségét, mellyel a közgyűlés az azóta eltelt időben rendszeresen él is.

A KBT felmérte a városban működő, a közbiztonságra és bűnmegelőzésre hatást gyakorló társadalmi szervezeteket, lakossági önszerveződéseket, s egy tanácskozássra hívta meg, ahol az időszerű feladatokról, pályázati lehetőségekről esett szó. Sajnos a meghívott, mintegy száz civil szervezetből csak igen kevés (10%) fogadta el a meghívást. Elkészült egy közvélemény-kutatás a lakosság közbiztonsággal kapcsolatos ismereteiről, elégedettségének fokáról, melyből szakemberek következtetéseket vonhattak le a feladatokra vonatkozóan.

A KBT rendszeresen elemzéseket kap a városban történt bűncselekmények megoszlását, összetételét, területi megosztottságát illetően. E tapasztalatok alapján meghatározza az önkormányzat és a rendőrség számára éppen aktuális bűnmegelőzési és közbiztonságot javító feladatokat.

Az önkormányzat szerződést kötött a Baranya Ifjúságáért Kht-vel a „Csellengő fiatalok bűnelkövetővé válásának megelőzése Pécs veszélyeztetett területein” bűnmegelőzési modellprojekt végrehajtására. A program végül is az egész város területére kiterjedt, és rendkívül sikeresen zárult.

A társadalmi bűnmegelőzés népszerűsítésére, a lakosság körében való propagálására a KBT támogatta a „rendőrség kivonul”, a „Mi rendőrünk”, a „Közbiztonsági road show” elnevezésű programokat, melyeket a Pécsi Rendőrkapitányság és a Pécs-Baranyai Közbiztonsági Alapítvány szervez rendszeresen.

Anyagi támogatásunkkal jelent meg a Szomszédok Egymásért Mozgalom szóróanyaga, melynek propagálásában, terjesztésében nagy szerepet vállaltak a nyugdíjas egyesületek és a részönkormányzatok. A Pécsi Rendőrkapitánysággal együttműködve részt vállalt a KBT a Közbiztonsági sarok létrehozásában, ahol

közbiztonsági és bűnmegelőzési célú propagandaanyagokkal segítjük az érdeklődőket, a turista szezonban nyelveket beszélő diákok segítik a városunkba látogató bel- és külföldi vendégek biztonsággal kapcsolatos és egyéb más problémáinak megoldását.

Bár a KBT már többször napirendre tűzte a térfigyelő rendszer kiépítését, ez eddig költségvetési források híján nem valósulhatott meg, de a téma nem került le napirendről, a 2010. évi EKF program nem lehet teljes siker e beruházás nélkül.

Az albizottság felmérést készített a közbiztonsági és bűnügyi kockázatokat rejtő közterületekről, a helyszínen is gyűjtött tapasztalatokat s terv készült a kockázatok felszámolására. Itt nagy segítséget jelentettek a polgárőr szervezetek. A nagyobb városi területeket érintő városrendezési tervek készítésekor, módosításakor, a közterületek felszínének tervezése, kialakítása során a KBT szerepet kért és kapott a munkába való bevonásával.

A KBT rendkívül sokrétű munkáját részleteiben e konferencia kereteiben nem lehetséges kifejteni, ezért a továbbiakban csak címszavakban, néhány fontos, ezért mindenképpen megemlítenő tevékenységről: biztonsági bejárások a város kritikus területein, greftizés elleni intézkedések, zajmérő berendezések üzemeltetése, sebességjelző elhelyezése, közép- és felsőfokú tanintézményekben polgárőr csoportok létrehozása, a „sulizsaru” és a D.A.D.A. program segítése, a Kábítószerügyi Egyeztető Fórummal való folyamatos kapcsolat létrehozása, a családon belüli erőszak elleni rendszer kidolgozása, a tűzoltás egész tevékenységének támogatása, a hazai és külföldi tapasztalatok felhasználása.

Az önkormányzat a közösségi biztonságkezelés, a biztonság központi gondolkodásmód meghonosításának zászlóvivője. A társadalmi bűnmegelőzés stratégiája a helyi társadalmpolitika integrált része kell legyen. Elengedhetetlen, hogy a szemléletváltó folyamatnak a motorja az önkormányzat és a rendőrség legyen. Ebben volt alapvető szerepe a közgyűlésnek, amikor aktív, vezető szerepet vállalt abban, hogy a közbiztonság ügye a fejekben helyére kerüljön mind az önkormányzaton belül, mind a biztonsági láncolat többi eleménél.

2. Emberkereskedelem

Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata által fenntartott szociális (házi segítségnyújtás, idősek fogyatékosok nappali ellátása, idősek otthona), gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmények (bölcsődék, óvodák, iskolák, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthon, családok átmeneti otthona) dolgozóinak törvény által előírt feladata, hogy amennyiben találkozik az emberkereskedelem gyanújával vagy tényével, akkor a rendőrség felé jelezze és tegye meg a feljelentést az ügyben.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény előírja azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az állam, a helyi önkormányzatok és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek

meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről.

Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata biztosítja az 1997. évi XXXI. törvényben előírt intézmények működését, úgymint: családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, bölcsőde, óvoda, iskola, családok átmeneti otthona, gyermekek átmeneti otthona és gyermekotthon, gyámhivatal.

Szociális és gyermekvédelmi vállalkozó működtet családok átmeneti otthonát, házi gyermekfelügyeletet.

A pécsi gyermekvédelmi intézményeknek évek óta a legnagyobb problémája a gyermekek és fiatalok prostitúcióra kényszerítése. Pécsi Megyei Jogú Város Önkormányzatának Gyermekotthona és Gyermekek Átmeneti Otthona az elmúlt időszakban az alábbi esettel találkozott:

2002-ben egy tizenkét éves lány került az intézménybe a rendőrség kérésére, mivel megerőszakolták és prostituáltként futtatták. Az ügyet később lezárta a rendőrség, mivel a koronatanú, aki szemtanúja volt az erőszakolásnak, időközben gyilkosság áldozata lett. (Komlói úton – valószínűleg autóból kidobva – találták meg a holttestét.) A gyermekotthonban körülbelül két hétig tartózkodott, amikor a kimenőjéről nem tért vissza. A rendőrség egy darabig kerestette, utána eltűntnek nyilvánította. Három év múlva került elő. Olaszországba vitték ki emberkereskedők, Milánó egyik külvárosában futtatták másfél évig. Megkínózták, karján a bőrt bicskával hasogatták meg, így kényszerítették a prostitúcióra. Utána az olasz hatóságok látóterébe került, stricijét egy évre lecsukták, a lányt pedig először gyermekotthonba tették Olaszországban, majd egy magánszemélyhez helyezték el, akit kineveztek gondviselőjének. Az olasz hatóság a magyar hatósággal nem vette fel a kapcsolatot, így a kislánynak esélye sem volt arra, hogy visszajuttassák a Pécsi Gyermekotthonba. Végül is másfél év után (valószínűleg megunt a lány nevelését) az olasz gyám bevitte a kislányt a Milánói Magyar Konzulátusra. A magyar konzul megkereste a magyar hatóságokat, akiktől megtudta Platthy István (a gyermekotthon igazgatójának) telefonszámát, és tájékoztatta az esetről. A gyermekotthon munkatársai repülőjegyet rendeltek a kislánynak és a Konzulátus feltette egy Budapestre induló repülő járatra. Így került vissza a gyermekotthonba a kislány. Az ügyet Platthy István igazgató megírta az akkori szakminisztériumunknak, ahol az ügygel Göncz Kinga – akkori minőségében államtitkárként – személyesen foglalkozott, hogy milyen eredményre jutott, erről értesítést nem kapott az intézmény.

Fontos, hogy az Európai Unió országok között a gyermekkereskedelem ügyében hatékonyabb legyen az együttműködés. Az ügyben a rendőrség nyomozást kezdett, azonban eredménytelenül zárta le, felelősségre vonás tudtunkkal nem történt. Azóta a kislány a pécsi gyermekotthonban jól elvult, járt iskolába, azonban néhány hónapja megint váratlanul megszökött, valószínűleg megint Olaszországba vitték ki. A rendőrségnek jelentettük, várjuk, hogy újból előkerüljön.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat körében is a fiatalos lányok prostitúcióra való kényszerítése és a külföldre való szöktetése jelent problémát. A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat négy fiatalos prostituált anyja esetét jelezte. Tényleges emberkereskedelemtől itt sem lehet beszélni, viszont ezeknek az anyáknak olyan súlyos (kilátástalan) szociális problémáik vannak – nincs rendszeres jövedelmük lakhatási lehetőségük, gyermeküknek nem tudnak biztosítani megfelelő ellátást -, hogy számukra „jövedelemforrást” jelent a prostitúció. Érdekérvényesítő képességük nincs, könnyen a bűnözés útjára lépnek és könnyen áldozattá is válhatnak. Mindig ott áll a veszély, hogy külföldre csempészik, és ott prostituáltként dolgoztatják őket, vagy kábítószer kereskedelemben kényszeríthetők.

Megoldás ezekben az esetekben, hogy az anyák kapcsolatba kerüljenek a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat családgondozójával. Átmeneti anyaothonokba kerüljenek, szükséglakást, képzés és munkahelyi lehetőséget kell biztosítani számukra. Az intézmény ingyenes jogi és pszichológiai segítséget tud nyújtani.

Az Esztergár Lajos Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat (Pécs, Anikó u. 5.) jelezte az alábbi esetet:

Az intézmény a Janus Pannonius Gimnáziumból kapott jelzést, mely szerint egy tizenhat éves lánytanulójuk rossz társaságba keveredett, ami miatt az addig kitűnő tanuló lány tanulmányi eredménye sokat romlott. A lány szerelmi viszonyt kezdett a szomszédban lakó fiatalos roma fiúval. A roma hagyományoknak megfelelően a lányt szüleitől meg akarták vásárolni. A lány szüleit megfenyegették, hogy bármi áron megszerzik családjuknak a kislányt. A beszerzett információk alapján az intézmény családgondozója és a szülők eljárást kezdeményeztek a Baranya Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Osztályán. Az ügy kimenetele az lett, hogy a lány és szülei ismeretlen helyre költöztek.